

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Esityksen mukaan Suomeen opiskelijoina tulevien kolmansien maiden kansalaisten perheenjäsenten olisi kolmansien maiden kansalaisina mahdollista jättää oleskelulupahakemus Suomeen tuloa ja perheenyhdistämistä varten vasta opiskelijan (perheenkokoaja) oleskeltua Suomessa yhden vuoden ajan. Opiskelijan perheenjäsenen Suomeen pääsyn todelliseen ajankohtaan vaikuttaisi myös se, että hakemukseen sovellettaisiin jatkossa ulkomaalaislaissa säädettyä yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyaikaa.

Esitetyt muutokset eivät sellaisenaan vaikuta opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä sosiaaliturvaoikeuksien määräytymisperusteisiin, joista säädetään asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa säädettyssä laissa (AspSotuL), kotikuntalaissa ja eri etuuslaeissa. Opiskelijalla ja tämän perheenjäsenillä voi olla oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, kun heillä on voimassa olevat oleskeluluvat ja heidän katsotaan asuvan vakinaisesti Suomessa AspSotuL:n mukaisesti. Tätä asumisperusteisen sosiaaliturvan kokonaisuutta on avattu kattavasti esitysluonnoksen kohdassa 2.6.

Tekstissä (kohta 2.6) oleva lause ”Kansaneläkelaitos seuraa opiskelijaperusteella Suomessa oleskelevien opintojen edistymistä, kun opiskelija on rekisteröity Kansaneläkelaitoksen asiakkaaksi Suomessa asuvana” ei pidä paikkaansa. Kela ei seuraa ulkomaisten opiskelijoiden opintojen edistymistä, joten lause tulisi poistaa. Mikäli opiskelijan oleskelulupa perutaan sen vuoksi, että opinnot eivät edisty, päättyy myös oikeus Kelan etuuksiin. Kela ei muutoinkaan rekisteröi Suomeen muuttavia henkilöitä oma-aloitteisesti Suomessa asuvaksi, vaan oikeus etuuteen joko työskentelyn tai asumisen perusteella ratkaistaan siinä yhteydessä, kun henkilö hakee Kelasta sosiaaliturvaetuutta tai Kela-korttia.

Esitetyillä muutoksilla olisi Kelan etuusmenoja vähentävä vaikutus, kun opiskelijan perheenjäsenen Suomeen tulo ei enää olisi mahdollista samanaikaisesti perheenkokoajana toimivan opiskelijan kanssa. Kelan etuusmenojen muutoksia on eräiden opiskelijaperheille keskeisten etuuksien osalta arvioitu kattavasti esitysluonnoksen kohdassa 4.2.7.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

-

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

-

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Esityksessä ehdotetaan myös, että opiskelijan ja opiskelijan perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olevan toimeentulovaatimuksen euromäärästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, jolloin laissa säädettäisiin siihen liittyvästä asetuksenantovaltuudesta.

Esityksen mukaan vuoden 2024 toiselta neljännekseltä lukien vain noin 60 peruuttamisharkintaan on liitetty syyksi toimeentulotukeen turvautuminen. Opiskelijat eivät kuitenkaan hae toimeentulotukea, vaikka siihen olisi tarvettakin, koska tämä voi johtaa luvan peruuttamiseen. Opiskelijat eivät siis näy Kelassa toimeentulotuen hakijoina.

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien sääntelytason haavoittuvuuksista tehdyssä, ns. haavoittuvuus selvityksessä on kuitenkin todettu, että 800 euroa/kk ei riitä toimeentuloon Suomessa. Kelan näkemyksen mukaan opintorahan laskennallisen määrän käyttö perusosaa korvaavana ei ole perustelua, eikä se riitä jokapäiväisiin menoihin Suomessa. Suomessa asuva opintorahaa saava opiskelija joutuu nostamaan opintolainaa, tai kattamaan menojaan osittain työtuloilla tai säästöillä. Tämän lisäksi korkeakoulupaikkakuntien asumisnormien mediaaniarvon käyttäminen on harhaanjohtavaa erityisesti suurille paikkakunnille opiske-lemaan tulevien osalta. Mediaaniarvo on huomattavasti pienempi kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudun keskimääräinen hintataso. Kela pitää hankkeen työryhmässä valmistelemaa mallia, joka perustuu perustoimeentulotuen määrään lisättynä kaikkien kuntien asumismenojen keskiarvolla (1 050 euroa/kk) parempana. Tulorajan nostoa nykyisestä 800 eurosta puoltaa myös se, että opiskelijan toimeentulolta vaaditaan enemmän, kun 1.8.2026 alkaen lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta koskeva lainmuutos tulee voimaan. Tämän johdosta koko perheen toimeentulon turvaaminen vaatii nykyistä enemmän varoja.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Esitetyillä muutoksilla ei ole vaikutusta Kelan etuuksien toimeenpanoon.

Yksikön päällikkö Mia Helle

Keskuksen päällikkö Suvi Rasimus

Klemola Antti
Kansaneläkelaitos